

27 624 (R 1677)

Regels met betrekking tot het geweldgebruik bij de bewaking van militaire objecten (Rijkswet geweldgebruik bewakers militaire objecten)

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 april 2003

Hierbij bied ik u mijn antwoorden op de door de heer Dölle tijdens de plenaire behandeling van het bovenvermelde voorstel van rijkswet op 18 februari jl. gestelde vragen aan.

De heer Dölle heeft verzocht om een nadere invulling van de situatie van een Nederlandse militair die op basis van artikel 10 van het Legerkorpsverdrag wacht loopt in Duitsland. In het bijzonder had hij daarbij de volgende aspecten op het oog: de ministeriële verantwoordelijkheid, de civielrechtelijke, ambtenarenrechtelijke en strafrechtelijke positie en de schietinstructie en de wachtinstructie. Op deze aspecten zal ik achtereenvolgens ingaan.

Wat betreft de ministeriële verantwoordelijkheid moet worden bedacht dat het feit dat een Nederlandse militair in Duitsland wacht loopt geen wijziging brengt in zijn status van ambtenaar van het Ministerie van Defensie. Ingevolge de artikelen 42 en 68 van de Grondwet draagt de minister voor de werkzaamheden van zijn ambtenaren de politieke verantwoordelijkheid en moet hij daarover aan de kamers der Staten-Generaal de nodige inlichtingen verstrekken.

Civilrechtelijk geldt dat onrechtmatige gedragingen van een militair voorzover deze in verband staan met bewakingstaken worden toegerekend aan de Staat. In zijn arrest van 21 mei 1937 (NJ 1937, 638) overwoog de Hoge Raad ter zake van de aansprakelijkheid van de Staat voor schade ontstaan door een baldadige handeling van een soldaat «dat de aansprakelijkheid zich ook uitstrekt tot opzettelijke door den ondergeschikte gepleegde misdrijven en baldadigheden, ook al vallen deze als regel buiten de taak door den meester aan den ondergeschikte opgedragen, mits deze vergrijpen plaats vinden in de werkzaamheden, waartoe de meester den ondergeschikte gebruikt.» Meijers merkt in zijn noot onder dit arrest op: «Voldoende is dat gedurende verrichtingen die kenmerkend waren voor de vervulling van den dienst, de handeling heeft plaats gevonden en dat deze dienstverrichtingen de gelegenheid tot de

onrechtmatige handeling hebben gegeven.» Artikel VIII van het Verdrag van Londen van 19 juni 1951 (het Navo-Statusverdrag) voorziet in een schaderegeling tussen de zendstaat en de ontvangende staat. Schade toegebracht aan derden op het grondgebied van de ontvangende staat als gevolg van een handelen of nalaten van leden van de krijgsmacht in de uitoefening van de dienst, of voortvloeiend uit enig ander handelen of nalaten of feit waarvoor de krijgsmacht verantwoordelijk is, wordt naar het recht van de ontvangende staat afgedaan.

Indien de militair geplaatst is bij het hoofdkwartier te Münster (inclusief het daarbij behorende Staff Support Battalion of Communication and Information Systems Battalion) wordt de aansprakelijkheid mede bepaald door het zogenoemde Paris Protocol (Trb. 1953, 11). Ingevolge de artikelen 4 en 6 van dat Protocol is het hoofdkwartier aansprakelijk voor het handelen of nalaten van een werknemer van het hoofdkwartier in de uitoefening van de dienst.

Ambtenarenrechtelijk bestaat er geen verschil met de positie van een Nederlands militair die in Nederland wachtloopt. De minister (respectievelijk de door de minister aangewezen commandant) bezit bevoegdheden van rechtspositionele aard jegens zijn ambtenaren, zoals in een voorkomend geval schorsing of ontslag. Een en ander is, voorzover het militairen betreft, geregeld bij en krachtens de Militaire Ambtenarenwet 1931.

Ingevolge artikel 4 van het Wetboek van Militair Strafrecht is de Nederlandse strafwet toepasselijk op de militair, die zich buiten Nederland aan enig strafbaar feit schuldig maakt. Deze bepaling is van toepassing op de Nederlandse militair, die in Duitsland bewakingstaken uitvoert.

Op grond van verdragen (waaronder het eerdergenoemde Navo-Statusverdrag) heeft de staat waarvan de buitenlandse militair een onderdaan is, i.c. Nederland, voorrang bij de uitoefening van de strafrechtelijke rechtsmacht ter zake van strafbare feiten die voortvloeien uit de uitoefening van de dienst.

Omtrent de aan de Nederlandse militair gegeven schiet- en wachtinstructie merk ik het volgende op. De uitvoering van de bewakingstaken en de daartoe aan de wacht toegekende bevoegdheden zijn gebaseerd op Duitse wetgeving. De wachthebbenden, inclusief de Nederlandse militairen, worden geïnstrueerd over deze wetgeving en de daarop gebaseerde uitvoeringsregelingen. De lessen vinden plaats in de Duitse taal maar er wordt waar nodig zorggedragen voor een vertaling in het Nederlands. Er is ook steeds een Nederlandse vertaling van de – Duitse – wachtinstructie aanwezig in het wachtverblijf. De gehanteerde wachtinstructie laat vanwege de vereiste technische gebruiksmogelijkheden slechts het gebruik van Duitse wapens toe. De Nederlandse militairen ontvangen voordat zij worden ingezet als wachthebbende schietinstructie op het betreffende wapen. Uitvoering van de bewakingstaken geschiedt onder het gezag van een Duitse wachtcommandant.

De Minister van Defensie,
H. G. J. Kamp